

ประภาพร ธาราสายทอง: ภูมิทัศน์เพื่อการบำบัดจิตใจ.(The Healing Landscape) อ.ที่ปรึกษา:
อาจารย์ ดร.พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม: อาจารย์ ดร.อังสนา บุญโยภาส จำนวนหน้า 154
หน้า. ISBN : 974-17-5345-4

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเรื่องการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อลดความเครียด
และส่งเสริมสุขภาพจิตของคนในสังคม ที่ส่งผลให้งานภูมิทัศน์ดังกล่าวสามารถช่วยบำบัดจิตใจ ทำให้คนมีคุณ
ภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในการศึกษาได้เก็บข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและกรณีศึกษาโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้อง
เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการบำบัดจิตใจ และนำข้อสรุปที่ได้มาวิเคราะห์กับงานออก
แบบภูมิทัศน์ของไทยโครงการต่างๆที่สนับสนุนการบำบัดจิตใจ

จากการศึกษาพบว่าองค์ความรู้ในการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการบำบัดจิตใจมาจาก 3 แนวทาง ได้แก่
แนวทางการออกแบบตามประเพณีที่สั่งสมมาจากอดีต ซึ่งตอบสนองสภาพธรรมชาติและปรัชญาความเชื่อใน
ท้องถิ่น แนวทางด้านชีววิทยาและนิเวศวิทยา ซึ่งสร้างความรู้สึกลบยาจากการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความ
เป็นอยู่ที่ดี และแนวทางที่ให้ความสำคัญกับบุคคล ซึ่งคำนึงถึงการเคลื่อนไหวทางสรีระ การสนับสนุนทางสังคม
และการตอบสนองต่อสภาพธรรมชาติที่น่าพอใจ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นของการออกแบบภูมิทัศน์ได้ 2 ประเด็น
หลัก คือ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก (ความรู้สึกว่าสามารถควบคุมได้และความเป็นส่วนตัว การสนับสนุน
ทางสังคม การเคลื่อนไหวทางสรีระ และการเข้าถึงธรรมชาติและสิ่งเบี่ยงเบนความสนใจที่ดี) และประเด็นเกี่ยว
กับการออกแบบกายภาพ (แนวคิดในเรื่องสิ่งเร้าในการบำบัดจิตใจ การออกแบบภูมิทัศน์ที่สร้างความพึงพอใจ
และภูมิทัศน์ที่มนุษย์ชอบ)

ทั้งนี้เมื่อนำหลักการดังกล่าวมาวิเคราะห์กับกรณีศึกษาของไทยพบว่า ส่วนมากงานออกแบบภูมิทัศน์
ของไทยมีการคำนึงถึงความรู้สึกว่าสามารถควบคุมได้และความเป็นส่วนตัว รวมทั้งการเข้าถึงธรรมชาติและสิ่ง
เบี่ยงเบนที่ดีในงานออกแบบ โดยประเด็นอื่นๆจะให้ความสำคัญรองลงมา ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับการออกแบบ
กายภาพนั้นงานออกแบบภูมิทัศน์ของไทยมีการคำนึงถึงการบำบัดจิตใจอยู่บ้าง โดยมีความแตกต่างบางประการ
เช่น ไม่นำเรื่องการรับรู้สีในการบำบัดมาใช้ ไม่ได้คำนึงถึงสีในการบำบัดจิตใจเท่าที่ควร การออกแบบที่เน้นร
เงาและรูปร่างของเงามากกว่าการรับแสงโดยตรง มีการใช้น้ำเป็นองค์ประกอบที่เด่นชัด การใช้สัญลักษณ์ทาง
พุทธศาสนามาใช้บำบัดจิตใจ เป็นต้น

โดยสามารถสรุปได้ว่าแนวทางการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อการบำบัดจิตใจจะต้องประกอบด้วยประเด็น
หลัก ดังนี้คือ การออกแบบให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสมดุลของสิ่งเร้าด้าน
เสียง กลิ่น สัมผัส ภาพ และรส โดยเฉพาะการกระตุ้นทางสายตาด้วยภาพที่มีความหลากหลายและความซับซ้อน
ขององค์ประกอบที่ดึงดูดความสนใจ การจัดองค์ประกอบของพื้นที่ให้เกิดการรับรู้อย่างมีแบบแผน เอกภาพ
ความสมดุล และจังหวะ ที่สร้างความพึงพอใจและเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจให้สายตาจับและติดตามภาพนั้น
ได้อย่างไม่เบื่อ การออกแบบพื้นที่โอบล้อมที่สร้างความลึกลับและน่าพอใจ ซึ่งจะสร้างความรู้สึกล้นเคยและ
ปลอดภัย รวมทั้งสร้างกรอบทางสายตาที่รับรู้ภาพรวมได้ง่ายและน่าค้นหา ซึ่งเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจให้อยู่
ในปัจจุบัน และการออกแบบให้มีองค์ประกอบที่มนุษย์ชอบและสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ ซึ่งสร้างความพึง
พอใจตามสัญชาตญาณและการสั่งสมทางความคิด และความเชื่อของวัฒนธรรมนั้นๆ

ภาควิชา ภูมิสถาปัตยกรรม ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา ภูมิสถาปัตยกรรม ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2546 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4574151925 : MAJOR LANDSCAPE ARCHITECTURE

T167769

KEY WORD : Healing Landscape / Healing Garden / Therapeutic Garden / Theory of Supportive Garden / Natural Distractions / Landscape Preference

PRAPAPORN THARASAITHONG : THE HEALING LANDSCAPE. THESIS ADVISOR :
PONGSAK VADHANASINDHU, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : ANGSANA BOONYOBHAS,
D.E.D. 154 pp. ISBN : 947-17-5345-4

The objective of this research is to study the Healing Landscape Design, which can reduce stress and support the better quality of life. The research is based on the revision of concerned literature and the analysis of case studies so that the design guidelines for Healing Landscape can be summarized, and then compared with the healing landscape design projects in Thailand.

According to the study, the knowledge used in the design of Healing Landscape has generally come from 3 approaches. Firstly, the traditional approach which responds to natural condition and local philosophy. Secondly, the biological and ecology approach which creates relaxation from supportive environment. Thirdly, the people-oriented approach which cares for human's physical movement, social support, and reaction to pleasure environment. Factors considered in Healing Landscape Design can be divided into 2 categories; the emotional factors or the process of Healing (sense of control, privacy, social support, physical movement, access to nature and distractions), and the spatial design factors (sensual arousal, landscape preference and pleasurable design).

The study of the above-mentioned analysis compared with case studies in Thailand finds that most Thai Landscape Design are concerned with both emotional factors such as sense of control, privacy and access to nature and other positive distractions. Other factors receive less priorities. With regard to spatial design, Thai Landscape also considers mental healing with some differences; for example, the negligence of the taste and color in the theory, the emphasis on shading and its shape rather than the direct sunlight, the usage of water as a key component, and the use of buddhism symbol for spiritual healing.

In conclusion, the research has grouped the Design Guidelines for Healing Landscape into 4 approaches. Firstly, the stimulation of the senses with the balance of hearing, smelling, touching, sight, and taste, especially the sight stimulation by diversified and complex picture. Secondly, the arrangement of landscape composition to create perception of order, unity, balance, and rhythm that satisfactory and attractive. Thirdly, the enclosure of space to enable a sense of mystery, privacy, and pleasure which leads to familiarity and comfort, as well as frames all elements into overall interesting picture. Lastly, the design of garden elements with symbolic meaning to create human pleasure which responding to their instinct, beliefs, and culture.

Department Landscape Architecture

Field of Study Landscape Architecture

Academic Year 2003

Student's signature... *Prapaporn Tharasaithong*
Advisor's signature... *P. Vadhana*
Co-advisor's signature... *Angsana Boonyobhas*